

Komárom-Esztergom Megyei
Közgyűlés E L N Ö K E

VI. 650/2012

ELŐTERJESZTÉS

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 2012. december 14-i ülésére

**Tárgy: A Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptió – javaslati fázis –
célok, prioritások I. tervezői változata**

Előterjesztő: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Előadó: Petrikné Molnár Erika, osztályvezető

Tisztelt Közgyűlés!

A megyei területfejlesztési koncepció helyzetértékelő munkarészének 2012. november 29-i elfogadásával megkezdődhetett a koncepció javaslati fázisának kidolgozása. Ennek első állomása a 2030 - ig szóló átfogó cél, jövőkép meghatározása, az ehhez tartozó specifikus célok, valamint a 2014-20 közötti időszakra ebből leszűkíthető stratégiai célok és prioritások meghatározása.

A tervezők elkészítették ezek első tervezői változatát (határozat melléklete), és amennyiben annak tartalmával egyetértenek, megkezdődhet ennek társadalmi és szakmai egyeztetése, részletes kidolgozása. Természetesen az egyeztetés utáni változat ismét bekerül a közgyűlés elé.

Tatabánya, 2012-12-11

Popovics György

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. Elfogadja Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Koncepciója javaslatai fázisa keretében elkészült átfogó célt és specifikus, valamint horizontális célokat és prioritásokat összefoglaló tervezői javaslatot, amely a határozat melléklete. A dokumentum megfelelő alapokat ad a tervezés folytatására.
2. Felkéri a közgyűlés elnökét, hogy a tervezők közreműködésével kezdje meg a célrendszer társadalmi és szakmai egyeztetését és részletes kidolgozását.

Felelős: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Határidő: 2013. február 28.

Hivatali felelős: Petrikné Molnár Erika, osztályvezető

KOMÁROM – ESZTERGOM MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

TERVEZŐI VÁLTOZAT 2012-12-11.

A TERV HÁTTERE

A területfejlesztésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosításával a 2012-es év folyamán a megyék hatáskörébe került a területfejlesztés, és az év második felében megkezdtek a felkészülést a 2014-2020 közötti Európai Unió költségvetési-fejlesztési ciklusra. A területfejlesztési tervek tartalmi követelményeiről szóló 218/2009.(X.6) kormányrendelet előírásai, valamint a tervezést koordináló Nemzetgazdasági Minisztérium és újonnan létrejött háttérintézménye, a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal útmutatója egymásnak részben ellentmondó elvárásokat támaszt a tervezés tartalmi és formai elemeit illetően. Az elvárásoknak való megfelelésre törekvő tervezés első szakasza a Helyzetfeltáró és értékelő rész, 2012. novemberi elfogadásával lezárult. Ezt követően kezdődött meg a koncepcióalkotási folyamat, mely várhatóan az egyeztetéseket is beleértve 2013 áprilisáig tart, majd ennek lezárásaként a megye önkormányzati rendelettel fogja jóváhagyni területfejlesztési koncepcióját.

A KONCEPCIÓ CÉLJA

A középtávú 2014-2020-as, és a hosszú távú 2030-ig terjedő időszakra vonatkozó megyei területfejlesztési koncepció fő rendeltetése, hogy meghatározza Komárom-Esztergom megye 2030-ra elérendő átfogó-, és specifikus céljait. Fontos követelmény az e jövőállapothoz vezető, kiemelten területi szempontú stratégiai célkitűzések és feladatok rendszerbe szervezése és az ezek közötti kapcsolatok összehangolása. A hierarchikus célrendszer tervezése a megye meglévő és meghatározó trendjeinek, erőforrásainak számbavételén és ésszerű hasznosításán alapul. Megkerülhetetlen az elkövetkező időszakra prognosztizált kihívások szem előtt tartása és az azokra adott válaszoknak/céloknak a teljes tervezés körében való megfogalmazása. A célrendszert úgy szükséges megállapítani, hogy a koncepcióban megfogalmazódó feladatok a kapcsolódó tervezési környezet (EU-s irányelvek; OTFK; és készülő ágazati dokumentumok) már meglévő elképzeléseivel és vonatkozó rendelkezéseivel összhangban legyenek.

Jelen dokumentum irányokat jelöl meg, melyek pontosításához a részvételi tervezés a társadalmisítási folyamat elengedhetetlen feltétel.

JÖVŐKÉP – ÁTFOGÓ CÉL

A megye jövőképeinek középpontjában áll a várható és a megye által követhető területi folyamatokhoz való tudatos és szervezett csatlakozás. A teljes körű koncepcionális tervezés során láthatóvá vált, hogy a korábbi projekt alapú fejlesztési politikákkal nem lehet megtartani a megye eddigi kedvező pozícióját. Az átfogó célnak megfelelően „Komárom-Esztergom megye új frontokat nyit” ami az eddigiektől eltérően **elsősorban a területiség, az együttműködés és a tudás- és információs társadalomba történő felzárkózás középpontba állításával határozza meg a stratégiai irányt.** A helyzetértékelésnek

megfelelően három markánsan különböző típusú területi kihívásra kell választ adni, melyek különféle mértékű átfedésekkel lefedik a megyét.

A megye jövőképe – az alapvető adottságokra és az abból kibontható további lehetőségekre építve – egyik legerőteljesebb meghatározó eleme a Budapest – Pozsony – Bécs városhármas között, országos viszonylatban is jelentős, a megye súlypontjában elterülő **központi település-együttes újrapozicionálása. Tatabánya-Tata-Oroszlány** területén él a megye lakosságának domináns része, és ezen a tengelyen talál magának – az itt élőknel jóval nagyobb népesség – munkahelyet, oktatási, kereskedelmi, kulturális és alapszolgáltatásokat is. Tekintettel arra, hogy ezek a városok önmagukban nem érik el azt a kritikus vásárlói tömeget (kb. 150 -200 ezer fő), ami egy ilyen kis területű, sűrű városhálózatú megye magas színvonalú ellátásához és a gazdaság további versenyképességéhez szükséges, a **szoros térségi együttműködés** nem kerülhető meg. A térségbeli városokra irányuló fejlesztések terén a korábbi versengés helyett a távlatos együttműködésre kell helyezni a hangsúlyt.

A **Duna mentén** kudarcot vallott a felzárkóztatás területpolitikája. A térség több évtizede kikerült a fejlődési fősodorból és jelentős mértékű iparosításával középtávon nem lehet kalkulálni. A **Duna menti hídfővárosok** csak együttműködve erősíthetik meg térszervező szerepeiket, míg az őket összekötő térség újrapozicionálása csak e hídfővárosok megerősödésére építve válik esélyessé. A hídfővárosok hátrányosabb vonzáskörzetének jövője nagymértékben függvénye a szlovák - magyar nemzetközi együttműködésnek, ennek megerősödése a Duna menti térség létérdeke. A térség kiemelkedésének elsődleges feltétele az **M1 menti fejlődési tengelyre való minél hatékonyabb, gyorsabb elérést biztosító, több irányú és több módon történő rácsatlakozás**. A közlekedési kapcsolatok kiépítésével párhuzamosan azonban a Duna menti **településlánc összehangolt területhasználati, infrastrukturális és mentális újrastrukturálása** alapozza meg egy stabil jövőorientált egyensúlyi állapot kialakulását, a térségben rejlő rendkívüli táji és közlekedési adottságok kihasználhatóságát.

Európa legtöbb vidéki térségében a fejlesztési politikák tudomásul vették a vidéki települések és társadalom zsugorodását. A megye jó adottságú és kezelhető léptékű **vidéki térségei számára új kiegyensúlyozó folyamatokat kell felépíteni a jelenlegi állapotokra alapozva**. A közsféra növekvő terhei és a piaci szereplők ingadozó jelenléte innovatív megoldások felé fordítják a vidéki térségeket. A vidék demográfiai és gazdasági konszolidációjának öt pillére: az urbanizált térségekkel való kapcsolatok markáns javulása; az infokommunikációs rendszerekben rejlő bővülő lehetőségek kiaknázása; a kisvároshálózat és a mikroközpontok stabilizáló szerepének megerősödése; a helyi vállalkozói kultúra erősítése; valamint a civil társadalom növekvő szerepvállalása. Egyedül a vidéki térségek életminőségének, rekreációs szerepeinek és turisztikai lehetőségeinek integrált fejlesztése tud csak olyan továbbgyűrűző hatást produkálni, amely a helyi gazdaság eredményeihez kimutatható mértékű hozzájárulást eredményez.

A megye fejlettségi szintjének megőrzése az egészség, az innováció, a vállalkozói kultúra és a társadalmi együttműködés kiemelt szempontjainak hangsúlyos érvényesítése, vagyis a megye társadalmának erősítése nélkül, nem valósítható meg. A tudástársadalomba való erőteljesebb bekapcsolódás és a megye gazdasági továbblépése nem elválasztható az aktívabb és jóval tudatosabb, vállalkozó kedvű és képességű lakosságtól.

SPECIFIKUS CÉLOK - 2030

VÁROSHÁLÓZATI CSOMÓPONT: XXI. SZÁZADI URBANIZÁLT TÁJ a megye középpontjában három közeli, egymást kiegészítő karakterjegyekkel rendelkező város áll. Tatabánya, Tata, és Oroszlány központjai közötti távolságok különféle útvonalakon is 20 km alattiak, miközben a városok döntően egymás irányába fejlődtek-fejlődnek. Itt már megvan az a kritikus tömegű 150.000 főnyi népesség, amely egy tagolt városeggyüttesbe szerveződve új minőséget jelent az itt élőknek és az itt vállalkozóknak.

A megye lélekszáma a demográfiai előrejelzések szerint mintegy 20.000 - fővel (~7%) fog csökkenni a 2030-as évekre. A hagyományos és jelentős ipari múltból megörökölt infrastruktúra és területkínálat rugalmas átállítása az új mobilitási- és komfortigényekre hangolt területfelhasználási stratégiával történik meg. A párhuzamos kapacitások leépítésével a megye nagyot lép előre a fenntarthatóság és a hatékonyság globálisan is szükségszerű céljai felé. Az összehangolt területfelhasználás biztosítja a térség-specifikus ágazatok, szolgáltatások kiteljesedését, a korábbi ipari területek rekultivációját, vagy további intenzív használatát. A városeggyüttes közösen fejlesztett ipari parkjaiban a húzóágazatokon kívül a mezőgazdasági feldolgozó üzemek is letelepítésre kerültek, így legkülönbözőbb szakterületek szakemberei számára vonzó munkahelykínálat áll rendelkezésre.

A városeggyüttes térségén átfolyó Által-ér völgye a komplex víz és tájrendezés eredményeként változatos rekreációs és sport területekkel szolgálja a megye népességének egészségtudatos életvitelét. A vízgazdálkodás többcélú megvalósítása és a nagyléptékű tájrendezés eredményeképpen a táji és a fenntartható módon urbanizált települési térségek harmonikusan egészítik ki egymást. Komplex, a teljes völgy vízháztartását szem előtt tartó szempontok alapján oldódott meg a hőerőművek vízgazdálkodása. A dombvidékek, folyóvölgyek zöld tömbjei ökológiai folyosókká állnak össze, helyet adnak a rekreációnak és egyben a városhálózatot tagoló táji – tájképi elemek is.

A településközi együttműködés velejárója a több településre kiterjedő egységes közösségi közlekedési hálózat, mely a megye külső kapcsolatait is erősítheti. Kiemelt jelentőségű szolgáltatás a kényelmes/hatékony és ütemes menetrend alapján működő Székesfehérvártól Nyitraig közlekedő – fokozatosan kiépített - interregionális vasút. Az intézményhálózat és az intermodális csomópontok és átszállóhelyek összehangolt fejlesztése eredményeként nagyon kedvezőek a térségi szerepű intézmények elérhetőségi mutatói.

A térségi funkcionális szerepek (intézményhálózat, oktatási rendszerek, kulturális szerepek, egészségügyi hálózat, szolgáltató szektor) megosztása és fejlesztése talán a legnehezebb, mert a csökkenő lélekszám és kereslet ellenére a térség egyik jövőiparáról van szó. A funkcionális városterületen belül a különböző feladatok mentén hálózatba szervezve fejlődnek a hatékony és magas szintű ellátórendszerek.

A jól szervezett, hatékonyan működő városhálózati csomópont alapja a térségi szintű településüzemeltetési együttműködések felépítése, és ezen a keresztül a sűrűsödő városok alacsony kibocsátások melletti, gazdaságos öfenntartó irányba történő fejlesztése. Ez nagymértékben hozzájárul a megye népességnek megtartásához és a Tatabánya-Tata-Oroszlány városeggyüttes növekvő vonzerejéhez.

DUNA-MENTI TÉRSÉG ÚJ MINŐSÉGE

Az Esztergomtól a nyugati megyehatárig húzódó, korábban dominánsan ipari térség több lábon álló gazdasági egységgé válik. A Duna-mente Komárom Ács térségében ráfonódik az M1 folyosójára. A zóna két meghatározó város csoportja Komárom-Komárno-Almásfüzítő-Ács és az Esztergommal szomszédos Dorog –Párkány közötti tér vonzó Dunára szerveződő magas presztízsű lakóterületként működik. A lakófunkció térnyerésével a jelentős rekreációs és természeti értéket képviselő Duna és a Gerecse sport- és turisztikai potenciálja felértékelődik. A déli irányba történő kapcsolatbővítések a Dunára merőleges főhálózati kapcsolatokat sűrítve a térség jó elérhetőségét erősítik. A beszorítottság enyhítése során a Szlovákia felé irányuló mikrokapcsolatok (átkelőhajók) is szerephez jutnak. A Komáromban és Esztergomban megépülő hidak a térség elzártságát kellő mértékben oldják, a Duna mentén kialakított jól működő kelet-nyugati irányú tömegközlekedéssel kiegészülve. A települési folyosó keleti végpontján az Esztergom és Dorog közötti vasúti viszonylatok átszervezésével lehetőség nyílik a budapesti elővárosi vasúti rendszerhez való közvetlen kapcsolódásra.

A betelepülő új gazdasági funkciók, a megépülő új infrastrukturális elemek a korábban felhagyott ipari-gazdasági (rozsdá) területek igénybevitelével valósulnak meg.

Az új nagytérségi összeköttetést biztosító komáromi és esztergomi hidak/utak/vasúti kapcsolatok a szlovák Alföld és az észak-Dunántúl gazdasági kapcsolatait szervessé teszik,

miközben a városokon belül az új átkelők jelentős környezeti javulást eredményeznek. A hidak a meglévő kikötők megújítása után azok teljesítményét megerősítik és új fejlesztési pólusokat is létrehozhatnak a városok határában. Esztergom és Párkány periférikus helyzetének együttes javulását hozza az ikervárosok közötti új közös közúti-vasúti híd, lehetővé téve a mindenkori „túlparton” rendelkezésre álló kapacitások hatékonyabb kihasználását. Mindkét közlekedési folyosó kiépülése nagymértékben segíti a két város-együttes közötti zsugorodó Duna-menti zóna sajátos minőségi megújulását. A fejlesztések programjának folyamatos összehangolása magyar-szlovák viszonylatban kiemelt jelentőségű (párkányi vasúti kapacitás, révkomáromi kikötő, ellátó intézmények és szolgáltatások) a párhuzamos fejlesztések elkerülése érdekében, hiszen nagyobb interregionális összefüggésben ennek a térségnek nincs akkora piaca, amely a többletkapacitásokat fenn tudná tartani.

A térség összetett kulturális örökségállománya az új szemléletű örökséggazdálkodás hatására és kiegészülve a rendkívül tagolt, finoman hangolt turisztikai desztinációk sorával, a Duna – mentén és az azt kísérő dombvidéken nagymértékű fellendülést hoznak. A turisztikai kínálatok szervezett fejlesztésének köszönhetően a két Dunai nagyváros – Bécs és Budapest – között, „egy ugrásnyira” kiváló rekreációs és üdülési mikrorégió épül föl.

A nemzetközi térszervező szerepeket betöltő, jelentős ipari és logisztikai súlyú ikervárosok között a Duna mentének sajátos új arculatát és új gazdasági ágazatát adja a változatos desztinációival egész évben jól működő turisztikai klaszter.

A MEGYEI VIDÉKI TÁJAK ÚJ EGYENSÚLYA

A megyei vidéki tájak új egyensúlyának alapja a Kisalföld, illetve a dombvidéki tájak, eltérő adottságaiból következő differenciált fejlesztése. A megye kisalföldi területeinek jelenleg még nem a helyén értékelt, rendkívül jó mezőgazdasági adottságai és fennmaradt termelési kultúrája, a térség megújuló energiatermelésben betöltött szerepei, a jövőben igen jól kihasználhatók. A térség versenyképességének, makroregionális pozícionálásának alapvető feltétele a szomszédos – Győr-Moson-Sopron, és Nyugat-Szlovákia csatlakozó – megyéinek ugyanilyen kedvező adottságú térségeivel való összefogás, klaszterépítés.

A dombvidéki tájak eltartó- és jövedelemtermelő képessége csak a térség adottságaihoz igazodó dombvidéki tájgazdálkodás XXI. századi újrászerveződése mellett növelhető olyan mértékben, hogy az a jelenlegi zsugorodási trendek mérsékléséhez érdemben hozzá tudjon járulni. A „XXI. századi” magában foglalja az integrált vízgazdálkodásra, a megújuló erőforrások bővülő használatára, a gazdálkodók közötti, valamint a környező városi piacokkal való szoros kooperációra való építést. A stratégia feladata, hogy a jövőképpen nevesített öt pillér fejlesztése összehangoltan, és következetesen haladjon előre.

A vidéki térségek rekreációs, turisztikai szerepeinek több szintű szervezése hozhat létre egy olyan stabil bázist, mely a mainál jelentősebb jövedelemtermelést, életminőségjavulást eredményezhet a vidéki térségek lakosai számára. Interregionális szinten szerveződik többek között a világörökségi értékekhez való kapcsolódás, és azzal szoros összefüggésben az egyházi turizmus, melyek a vidéki térségek diszkrét pontjait fűzik fel. Megyei szinten szervezhető például a lovasturizmus, melynek kiemelkedő központjai építhetők ki, vagy más sportturisztikai szolgáltatások (sí, golf, stb.), melyek szintén diszkrét pontokhoz kötődnek és a kistérségeken átívelő hálózatba szervezhetők (közös beszerzések, közös marketing, stb.). A harmadik szint a natúrparki szint, mely a tájközpontok és a hozzájuk kapcsolódó községek turisztikai kínálatát a komplex dombvidéki tájgazdálkodással összehangoltan szervezi hálózatba.

<p>Átfogó cél (2030)</p>	<p>KOMÁRÓM-ESZTERGOM MEGYE ÚJ FRONTOKAT NYIT</p>					
<p>Specifikus célok (2030)</p>	<p>VÁROSHÁLÓZATI CSOMÓPONT: XXI. SZÁZADI URBANIZÁLT TÁJ A gazdaság motorja az élhető, szolgáltatató, klímatudatos városegyüttes</p>	<p>DUNA MENTI TÉRSÉG ÚJ MINŐSÉGE Határon átnyúló erős kapcsolatokra épülő új környezet, új szerepek, új imázs</p>	<p>MEGYEI VIDÉKI TÁJAK ÚJ EGYENSÚLYA Több szinten kooperáló erős vidéki közösségek</p>			
<p>AKTIVITÁS ÉS KREATIVITÁS KIBONTAKOZTATÁSA egészséges, innovatív, együttműködő társadalom, fejlett vállalkozói kultúra</p>						
<p>Stratégiai célok (2014-2020)</p>	<p>1. Térségi hálózatok, rendszerek és társadalom összehangolása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Környező régiópólusok felé hiányzó kapcsolatok kiépítése (Székesfehérvár, Nyitra) • Integrált, összehangolt közösségi közlekedési rendszerek kialakítása • Terület-, szolgáltatás- és intézményi kínálat összehangolása, rendszerbe szervezett fejlesztése • Által-ér völgyének integrált környezetgazdálkodási, rekreációs célú és identitáserősítő megújítása • Társadalmi hálózatok és kohézió fejlesztése, helyi közösségek megerősítése 	<p>2. Bekapcsolódás a tudásalapú gazdaságba és a tudástársadalomba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felső- és középfokú oktatás, képzés megerősítése, képzettségi szint növelése • K+F, innováció és hozzáadott érték növekedés a gazdaságban • Nemzeti és megyei húzóágazatok pozíciójának megerősítése • Vállalkozói kultúra, kreativitás és térségi szerepek összehangolt fejlesztése 	<p>3. Határon átnyúló együttműködés kialakítása, nemzetközi térszervezés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Észak-déli gazdasági-közlekedési tengelyek, interregionális kapcsolatterendszerek kiépítése, európai folyókra való rákapcsolódás • Nemzetközi szerepű iker- és pólszerepek összehangolt megerősítése • Vállalkozói kultúra, kreativitás és térségi szerepek összehangolt fejlesztése 	<p>4. Duna mente strukturálása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közlekedési kapcsolatrendszerek, árvízvédelmi és környezeti infrastruktúra összehangolt megújítása • Táj- és rozsdaterületi rehabilitáció, megújuló környezet- és energiagazdálkodás • Lakókörnyezeti felértékelődés: szolgáltatások, energia-tika, táji értékek, erős identitású közösségek • Rekreációs szerepek és turisztikai kínálatok-értékek összekapcsolása, kibontakoztatása • Diverzifikált XXI. századi gazdaság megalapozása 	<p>5. Kisalföld gazdasági dinamizálása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagytérségi integráció Győr-Moson-Sopron megyével és Nyugat-Szlovákia megyével • Agrárium és élelmiszeripar súlyának növelése • Alternatív/megújuló energiatermelői pozíció tovább erősítése • Urbanizált térségek elérhetőségének javítása 	<p>6. Dombvidéki térségek rekreációs funkció és helyi gazdaság fellendítése (Bakonyalja, Pilis, Gerecse)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrált vízgazdálkodásra épülő XXI. századi komplex dombvidéki tájgazdálkodás • A szomszéd megyékkel való szoros együttműködés a hasonló adottságú területek összehangolt stratégiájára érdekében • Társadalom aktivizálása, kooperáció erősítése a vidéki életminőség és működőképesség javítása érdekében • Az információs társadalomba való sokrétű bekapcsolódás fejlesztése (szélessávú hozzáférés, készségek, e-szolgáltatások, társadalmi önszerveződés, esélyegyenlőség) • Több (natúrparki, megyei, interregionális) szinten szerveződő rekreációs és turisztikai kínálati és szolgáltatási hálózat megteremtése • Vidékközpontok szervező- és szolgáltató szerepének megerősítése • Vállalkozói kultúra, kreativitás, közösségi kohézió összehangolt fejlesztése
<p>Szoba jöhető prioritások</p>						